

مهاجران در مزارع کشاورزی و کارخانه‌ها

ویژگی:
ورود ۲ طایفه لرو
ترک برای کار
به صفائیه

موضوع:
مهاجرت
اقوام

صفائیه به واسطه مزارع کشاورزی و سبزی‌کاری‌های وسیعی که داشت از سال‌های دور به منطقه‌ای ایده‌آل برای کشاورزانی به شمار می‌رفت که برای کار و امرار معاش به ری می‌آمدند. موج مهاجرت اقوام مختلف به صفائیه از دوره پهلوی اول شروع شد و با ساخت چند کارخانه در این محله قدیمی شدت گرفت. مهاجران عمدتاً برای کار در صیفی‌کاری و سبزی‌کاری‌های این محدوده که رونق بسیاری داشت، آمدند. آنها در یک بازه زمانی نسبتاً کوتاه مورد اعتماد معدود ارباب‌هایی که صاحب زمین‌های زراعی بودند، قرار گرفتند.

علیرضا کوروش‌لی، نویسنده و ری‌پژوه، وجود مزارع کشاورزی در صفائیه را دلیل اصلی مهاجرت ۲ طایفه به این محله می‌داند. او در این باره می‌گوید: «تا اواخر دوره قاجار و اوایل دوره پهلوی اول که قانون ارباب و رعیتی رعایت می‌شد، مهاجرانی از شهرهای قم، کاشان، اردستان و اصفهان به ری آمدند و به عنوان کشاورز و به عبارتی رعیت مشغول به کار شدند. طایفه لرها و آذری‌ها هم به صفائیه آمدند و در سبزی‌کاری‌های اینجا که حول چشمه علی و محدوده اطراف آن بود مشغول به کار شدند.»

از دوره پهلوی اول، ری و به تبع آن صفائیه آرام‌آرام به سمت صنعتی شدن پیش رفتند و با راه‌اندازی کارخانه‌های سیمان و گلیسیرین در صفائیه موج دوم مهاجرت‌ها به این محله شروع شد. کوروش‌لی می‌گوید: «بعد از راه‌اندازی کارخانه‌های ممتاز و چیت‌سازی ری که مهم‌ترین مراکز تولید پارچه در ایران و خاورمیانه به حساب می‌آمدند، مهاجرانی که در زمین‌های کشاورزی صفائیه کار می‌کردند اقوامشان را از راه‌اندازی کارخانه‌های متعدد در ری باخبر کردند. با راه‌اندازی کارخانه‌های سیمان و گلیسیرین، لرها و آذری‌هایی که آمادگی مهاجرت به تهران را داشتند به صفائیه آمدند و در این دو کارخانه مشغول به کار شدند. با رونق گرفتن کارخانه سیمان، خانواده مهاجران به صفائیه آمدند و در خانه‌های سازمانی روبه‌روی کارخانه سیمان سکونت پیدا کردند. مهاجران لرستانی و آذری زور بازوی خوبی داشتند و به همین دلیل مدیران کارخانه سلیمان صفائیه در ازای امتیازهایی مثل واگذاری خانه‌های سازمانی آنها را استخدام می‌کردند.»

موضوع:
نخستین
نانوایی محله

ویژگی:
شاطر این
نانوایی حامی
نیازمندان بود و برای
یتیمان کارآفرینی
می‌کرد

یتیم‌نوازی به سبک شاطر رحمان

هنوز هم وقتی از نانوایی مرحوم شاطر رحمان میان ریش سفیدهای محله صفائیه و کارخانه سیمان ری یاد می‌کنیم، نان‌های توتک و عطر خوش نان تازه و صدای ورز دادن خمیرهای نان با دستان حسن خلیفه در گرگ و میش صبح، فصل مشترک خاطرات و نوستالژی‌های شیرین اهالی است. محسن ماجدی، ری‌پژوه، تعریف می‌کند: «یکی از نخستین نانوایی‌های میدان صفائیه توسط صادق روستایی در دهه ۱۳۳۰ راه‌اندازی و به تدریج به محل مراجعه کارگران کارخانه سیمان و گلیسیرین تبدیل شد و بعد از او شاطر رحمان، شاگرد وفادار او مسئولیت این نانوایی را برعهده گرفت و با تعهد به خدمت‌رسانی به کارگران و خانواده‌هایشان، اعتبار خاصی میان اهالی پیدا کرد.»

شروع می‌شد. در واقع کارگران کارخانه سیمان و گلیسیرین و باروت‌کوبی زمان رفتن به محل کارشان نان صبحانه و ناهارشان را از اینجا تأمین می‌کردند. علاوه بر این، شاطر رحمان برای حفظ شأن خانواده‌های نیازمند کوپن‌هایی را تهیه کرده بود و آن را برای دریافت نان در اختیار آنها قرار داده بود.

این ری‌پژوه می‌گوید: «معمولاً شاطر رحمان نان‌هایی را داخل سبدهای حصیری می‌گذاشت و رایگان در اختیار کودکان و نوجوانان یتیمی که به نوعی نان آور خانه بودند، می‌گذاشت تا در حرم شاه عبدالعظیم، ایستگاه ماشین دودی و چشمه‌علی بفروشنند و برای خودشان درآمد داشته باشند. بسیاری از همین بچه‌ها نزد شاطر رحمان با فوت و فن نانوایی آشنا شدند و برای خودشان کسب‌وکاری

حاج حسین در حاشیه شهر به دنبال استعدادها می‌گشت

منش پهلوانی و راه و رسم دستگیری از نیازمندان در گود زورخانه را از پهلوانان بنام یساد گرفت و خود هم به یکی از پهلوانان نامی محله صفائیه شهر ری تبدیل شد تا تصویرش دوش به دوش چهره‌های برجسته ورزش پهلوانی روی دیوار زورخانه‌های ری و تهران قاب شود. مرحوم حاج حسین زاکانی از پهلوانان ورزش باستانی و داوران بین‌المللی کشتی بود. ۲۰ ساله بود که با تیم کشتی شهر ری به مدال برنز تیمی این مسابقات در آبادان رسید. علاقه به داوری مسابقات کشتی اما کمی بعد مسیر او را تغییر داد تا به عنوان یکی از داوران بین‌المللی کشتی ایران، کشتی‌های مهم پهلوانان و کشتی‌گیران داخلی و نیز مسابقات خارجی را قضاوت کند. حسین زمانی، نویسنده کتاب «همه جارخصت» که به تاریخ کشتی و ورزش زورخانه‌ای شهر ری پرداخته است، درباره حاج حسین

می‌گوید: «حاج حسین زاکانی در کنار چهره‌هایی چون حاج محمود زمانی، حاج عبدالله زارع، پهلوان ناصر محمدی و... از نسل اول کشتی‌گیران و پهلوانان شهر ری بود که پس از راه‌اندازی کشتی در شهر ری در سال ۱۳۲۸ توسط حاج احمد اعتمادی، جوانان این منطقه را با کشتی و گود زورخانه آشنا کردند. حاج حسین در زورخانه‌های کاوه، زمانی و شاه‌عباسی شهر ری می‌اندر بود و با مشارکت پهلوان ناصر محمدی، حاج اکبر دامغانی و حاج عبدالله زارع یک باشگاه کشتی و زورخانه به نام باشگاه شهنام در شهر ری تأسیس کرد؛ باشگاهی که خیلی زود به خانه امید جوانان کشتی‌دوست و علاقه‌مندان به ورزش پهلوانی تبدیل شد. در همین باشگاه بود که چهره‌های سرشناسی چون شربانی‌ها، حمید سوریان و... به کشتی کشور معرفی شدند.» زمانی خاطره‌ای از حاج حسین تعریف می‌کند: «حاج حسین به

موضوع:
پهلوان
محله

ویژگی:
شناختن
استعدادهای
کشتی میان نوجوانان
کوره‌پزخانه‌ها و
حمایت از آنها

مناطق حاشیه شهر ری و کوره‌پزخانه‌های حاشیه شهر می‌رفت تا استعدادهای کشتی را پیدا کند. او در باشگاه شهنام به معنای واقعی زیربال و پر این جوان‌ها را می‌گرفت. برای جوان‌هایی که از خانواده‌های کم‌بضاعت بودند با هزینه خودش لباس می‌خرد. حتی شاهد بودیم جز هزینه ورزش، با کمک دیگر پهلوانان باشگاه به معیشت خانواده آنها هم کمک می‌کرد تا اگر تلاش برای رسیدن به رویاهایشان آنها را ساعتی از کار دور کرده، معیشت خانواده‌هاشان تأمین باشد. زحمات او و دیگر پهلوانان باشگاه شهنام هم همیشگی نتیجه می‌داد؛ چرا که از میان همین جوانان کم‌بضاعت، چهره‌های بسیاری به ورزش کشتی کشور معرفی شدند.»